

دکتر یارمحمد حیدر زاده کارشناس حفاظت محیط زیست

دید بان طبیعت سرزمین خود باشیم

دیده بان دارای تخصص محیط زیست است که وظیفه آن در راستای پاسداری حفظ و نگهداری از طبیعت است و هدف فهم بالابردن فرهنگ زیست محیطی جامعه از طریق فراهم کردن اطلاعات مورد نیاز را بر عهده دارند. احترام به محیط زیست ، احترام به خالق یکتا و احترام به زندگی است و تخریب آن خیانت در امانت و ظلم به نسل های آینده توجه است. نگاه دیده بان ها حراست از محیط زیست یک مسأله ملی می دانند که همه ادارات در حفظ آن مسئولیت دارند. دیدبان ها در صورت مواجهه با تخلف هایی همچون چیدن گل ها گیاهان ، شناسایی آلوده کننده محیط زیست ، کاشت درختان در محل های صاف صیقل ، رها زیاله و پسماندها در فضای آزاد کنار چشمه ها ، دریا ، شکار غیر مجاز حیات وحش و پرندگان ، انهدام جنگل ها و سوزندان بوته ها ، ویران کردن زیستگاه های پرندگان و مسدود کردن محل زندگی حیات وحش ، اقدام در خاموش کردن حریق جنگل ها ، منع تخریب

باغات برای اسکان، منع چرای مفراط چارپایان در چراگا های مراتع، منع ساخت سرک غیر ضروری در دامنه کوه ها و منع ساخت خانه های رها یشی در کنار کول ها یا تالاب ها موضوع را بلافاصله پیگیری و به مقام ها گزارش کنند. هموطنان آگاه و چیز فهم بیابید هم مایان دیده بان طبیعت سرزمین خود باشیم و برای حفظ محیط زیست سرزمین زیبا ما افغانستان همه احساس مسئولیت کنیم و به متخلفان برای کسب مقدار ناچیز در آمد با قطع بی رویه گیا هان دامنه را از پوشش سبز برهنه و نابود می کنند، تذکر بدهیم.

آگاه سازی اطرافیان نسبت به اهمیت حفظ

محیط زیست گیاهان، پرندگان و دیگر حیواحش هنگام مشاهده تخلفات زیست محیطی به مقابله با آن پر داخته ومسئولان مربوطه اداره حفاظت ملی محیط زیست را در جریان این تخلفات قرار داد.

ضرورت حفاظت از محیط زیست

انسان به صورت مستقیم غیر مستقیم با محیط زیست در ارتباط است و از آن برای زندگی خود استفاده می کند. اگر همه ما سعی نمائیم تا از امکانات و منابع طبیعی به اندازه نیازمان و درست استفاده کنیم هم محیط زیست کمتر صدمه خواهد دید و هم برای نسلهای بعدی منابع طبیعی حفظ میگردد. در منابع طبیعی اجزای ایکوسیستم به شمول قشر زمین، آب و هوا حاوی تمام نفس بخش های حیوانی، نباتی، موجودات حیه، شرایط طبیعی و سایر اجسام غیر حیه واقع در آن، محیط طبیعی ما را تشکیل میدهد. بصورت کلی در محیط دو نوع عناصر را می توان مشاهده کرد. عناصر حیاتی یازنده مثل انسانها، حیوانات و پرندگان و اجسام حیه ذریبئی، عناصر غیر حیه مانند آب، هوا، خاک و سنگ ها. خداوند متعال نظام طبیعت را طوری خلق نموده است که تعادل طبیعی بین اجزای آن وجود دارد. هر گاه این تعادل برهم زده شود اثرات سنو بالی محیط زیست وارد می کنند.

ضرورت حفاظت از عناصر غیر حیه (آب، هوا، خاک):

آب: یکی از عناصر تشکیل دهند محیط زیست می باشد. اهمیت آب برکسی پوشیده نیست. بدون آب زندگی تمام مخلوقات زنده ناممکن است در اندک زمان کاملاً از بین خواهد رفت، پس از همین سبب است که آب ضرورت حیاتی مخلوقات زنده جان ها شمرده می شود. نقش و اهمیت آب در توسعه و شکوفای اقتصادی مملکت ها وجوامع بارز و اشکار است که بدون استفاده مناسب از این منبع گران سنگ، رشد و ترقی مملکت های در حال توسعه مشکل به نظر می رسد. اسیدی شدن آب ها در اثر آلودگی هوا، نشت نفت مواد مضر برای محیط زیست. فاضل آب این خانه ها که به طرف لوله ها و کنال های سر بسته به محل تصفیه خانها هدایت داده نه شوند باعث فرسایش خاک و آب سده است. این پس آب ها خانگی انواع موجودات ریز، مکرنب ها ویروس ها و چندین مواد شیمیایی در محتوا خود دارند. این فاضل آب های یا پس آب ها در کشور های پیشرفت به سبب موجودات ریز، مکرویی. یروسی به مسیر سر بسته به محل تصفیه خانها هدایت داد می شود.

هوا: هوا ترکیبی از گازها است که زمین را احاطه کرده اند. هوا اغلب جو نامیده می شود. هوایی که تنفس می کنیم، به طور ذاتی و طبیعی سالم می باشد ولی هر گونه تغییر در ترکیبات هوا که باعث تغییر کیفیت آن می شود به گونه ای که برای سلامتی عمومی مضر می باشد، آلودگی هوا نامیده می شود. بدون هوا، امکان حیات بر روی زمین وجود نداشته. چراکه همه موجودات زنده به هوا نیاز دارند تا زنده بمانند. شما همین حالا هم هوا را تنفس می کنید. شما باید هوا را تنفس کنید تا زنده بمانید.

گیاهان دی اکسید کربن را از هوا می گیرند. آنها از دی اکسید کربن و آب استفاده می کنند تا قندی را که برای به دست آوردن انرژی نیاز دارند بسازند. در این فرایند گیاهان اکسیژن را از برگ هایشان بیرون می دهند. زمین پر از هوا است. هوا خشکی و دریا را فرا گرفته و تا منطقه دوری بالای سطح زمین می رسد. ما نمی توانیم آن را ببینیم، بیوییم یا مزه کنیم. موقعی که باد می وزد شما هوا را در مقابل بدنتان احساس می کنید.

خاک: از عوامل اصلی تشکیل دهنده محیط زیست موجودات زنده و تامین کننده مواد آلی و معدنی برای رشد گیاهان محسوب میشود. همه غذایی که ما انسان ها می خوریم و نیز همه غذایی که موجودات زنده استفاده می کنند ریشه در خاک دارند. از اینرو برای تولید غذای سالم بایستی خاک سالم داشته باشیم.

خاک به عنوان یکی از مهمترین عناصر تشکیل دهنده جهان هستی، بنیان و اساس تولید، امنیت غذایی و خود کفایی کشورها به شمار می آید. چرا که در صورت نابودی آن و با فرض حذف از عناصر زیستی جوامع بشری، کشورها و حتی کره خاکی چیزی برای عرضه و یا معلولی برای ادامه حیات نخواهد داشت و این یعنی تمام صنعتها و در گستره عمیق تر انسانها به خاک بستگی دارند و مدیریت صحیح آن موجب خود کفایی کشورها خواهد بود.

ضرورت حفاظت از عناصر حیه (انسانها، نباتات، حیوانات، پرندگان و اجسام حیه ذره بینی):

— پیشگیر انسانها را از وقوع امراز یا حوادث طبیعی. از زیانزدهای معروف در زبانهای گوناگون جهان از جمله در زبان فارسی است که عقل سالم در بدن سالم است. انسان سالم در همه کارهای زندگی اش موفق تر است. طب وقایوی علمی که قبل از وقوع امراز، جامعه را در امان نگه میدارد. اهمیت طب و قایوی، یعنی پیشگیری انسان تر و مهم تر از معالجه است. اگر انسان بتواند طوری شیوه زندگی خود را تنظیم کند. اتاق عاری از گرد و خاک، آب صحیح، رژیم غذایی متنوع، تحرک فیزیکی، واکسین، چیک انواع بیماریها، آزمایش خون، فشار خون، قند خون، سنچش و زن بدن و غیر... و طبقه اجتماعی. حوادث طبیعی که تا اکنون در کشور ما رخ داده است مانند سیل، لغزش زمین، برفکوج، طغیان دریاها، زمین جنبی، طوفان بادها، فرسایش خاک، آلودگی هوا، زمستانهای سرد، تابستانهای خشک و خشکسالی هر ساله این حوادث از سبب عدم حفاظت بافت طبیعی منطقه باعث خسارتهای زیاد جانی و مالی در این کشور شده است که باید بافت های طبیعی آسیب پذیر کوهستان کشور ما بهسازی و بازسازی شود.

نقش درختکار در زندگی انسان و سایر موجودات زنده در طبیعت

جنگل و درختان در زندگی انسان و سایر موجودات زنده نقش حیاتی دارند. در شریعت اسلام به درخت و درختکار و سبزه و سبز نگهداشتن محیط زیست بسیار تاکید شده است. درخت، یعنی زندگی، یعنی آکسژن، از این رو، گسترش و توسعه جنگلها، کاشتن درختان و ایجاد فضای سبز، از وظایف اسلامی و اجتماعی مسلمانان محسوب شده و باید بدانیم که تبیین مبانی اصیل اسلام آن برای مردم و مسنولان مربوطه، نقش اساسی را در انجام این وظیفه، بر عهده خواهد داشت. بنابراین، لازم است که دلسوزان جامعه و دست اندرکاران مسائل محیط زیست و منابع طبیعی از تاثیر شکرایی که تلاش های فرهنگی و دینی در قلمرو و سالم سازی محیط زیست و حفظ منابع طبیعی دارد، غفلت نکنند و سهم روشنگری دینی را در این باره دست کم نگیرند. تنها راه حفظ منابع طبیعی و داشتن محیط زیست سالم، این است که فرهنگ منابع طبیعی به معارف عمومی تبدیل شود. به گونه ای که حتی در بحبوحه جنگ از تخریب جنگل و قطع درختان نهی شده است وقتی در بحران جنگ، بریدن، آتش زدن و در آب فرو بردن درختان جایز نباشد، در زمان صلح و آرامش، به طریق اولی، این کار جایز نیست. قطع و قطع کردن درختان، کندن بوته ها (شیرین بویه، هنگ بدبوی و اسفند دانه) و تخریب جنگلها، سر برآوردن کارخانه های صنعتی در باغ، مزارع و فضای سبز و خلاصه تجاوز افسار گسیخته انسان عصر تکنولوژی و ارتباطات، بر حریم طبیعت و محیط زیست، پیامدهای وخیمی در پی خواهد داشت و آسیب های جدی فروانی برپیکره محیط زیست وارد خواهد نمود.

جنگلی باعث کمی خیلی از رطوبت هوا در فصل گرما تابستان در محل و منطقه می گردد. جنگلها و درختان با تنظیم جریان های آبی، جلوگیری از فرسایش آب، باد، خاک و طغیان رودخانهها، افزایش عمر مفید مخازن آبی و سدها، تعدیل آب و هوای محیط و تأمین آب مورد نیاز اراضی زراعتی، پشتوانه ای مطمئن برای زمین های زراعتی دشتها. ها به شمار می آیند.

نابودی علفجراها باعث می شود که لانه حیات وحش و غذای یک تعداد حیوانات اهلی و وحشی از بین رود با از بین رفتن چنین فکتور تسلسل طبیعی ایکوسیستم از بین رفته حیوانات اهلی و حیات وحش دیگر گرسنه باقی می مانند. در این صورت آنها مجبور می شوند منطقه را رها کنند و یا بمیرند و یا دیگر حیوانات بنسبت کمبود غذا از بین می روند. انسانها نمیتواند بدون حیوانات و نبات زندگی نماید. به همین طور سایر زنده جانان بدون زنده جانهای دیگر

نمی توانند زندگی نمایند. تاکید دانشمندان محیط زیست صیانت از جنگلات این است که اقلیم را گوارا و هم سلامت بشر به سلامت جنگل بستگی دارد.

جنگلات از

مهمترین منابع طبیعی افغانستان بوده است و باید از انقراض تنوع حیاتی گونه های آن جلوگیری نمود که این منابع طبیعی منبع زیبایی و تقویه بنیه اقتصادی کشور ما است. جنگل ها و درختان به عوان یکی از مهم ترین سامانه های حیات بخش بشر، جایگاه انکار ناپذیر در تامین رفاه، آسایش و سعادت مندی جوامع بشری دارند. امروزه با صنعتی شدن جوامع بشری نهال شانی نقش مهم تری در زندگی بشر ایفا می کنند، از سویی مقدمات پیشرفت صنعت و فناوری را موجب می شوند و منابع تامین کنند محصولات نظیر وسایل چوبی، ساخت خانه های رهایشی، خانه ویلایی مغازه های بزرگ یک منزله در شهر، لوازم التحریر (کاغذ، انواع قلم پینسل) الماری کالا، الماری آشپزخانه، مبل سیت کوچ و فرنیچر، تخت خواب، میز و چوکی، کلکین و دروازه، فرش تخته چوب روی خانه، دستک پوش خانه و هزاران محصول دیگر محسوب می شوند و نقش مهمی در تامین سلامت اعضای جامعه را ایفا می کنند. از اینکه جنگل ها و علفچر ها دو ثروت ملی و میراث طبیعی خدا داد است که در حفظ و نگهداری پاکی محیط زیست و تصفیه هوا و بهبودی صحت و سلامتی انسانها رول عمده داشته، همچنان از میوه جات، مانند پسته، جغلوزه، بادام، انجیر، زیتون و غیره فراورده های آن عاید سرشار که در تقویه بنیه اقتصادی کشور رول مهم و ارزنده ای یفا می نماید قابل توجه و در خور اهمیت است.

درختکاری اقدام، البته ابعاد گسترده فرهنگی و اهمیت افزایش آگاهی و آموزش عمومی باغداری نباید فرا موش نه شود... برای سرسبز نگاه داشتن کشور عزیز ما افغانستان باید نهضتی فرا گیر به پا شود، نهضتی که اشخاص دلسوزان مردم از تمام نواحی ولایات در آن سهیم باشند. همان گونه که همگی مردم ما در درازی تاریخ برای حفظ ایمان و اعتقادات اسلامی و اخلاق اسلامی برخاستند... به درخت شانی و درختکار، کشت سبزه و سبز نگهداشتن و حراست از محیط زیست کشور بیا خیزیم. درخت شانی به دلیل فعالیت کارخانهای صنعتی و داش ها خشت پزی، گرم نمودن خانه شان از زغال چوب و سنگ سوخت، ازدیاد وسایط نقلیه سنگین گهنه موتر خودرو و فعالیت روزانه آنها در سطح شهرهای بزرگ مانند. آلاینده ها گازهای مهلك و خطرناکی نظیر دی اکسید کربن در هوا شهرها از سبب گردش موترهای فرسوده از مهم ترین آلاینده های هوا محسوب می گردد که بیش از 75 درصد آلودگی فزونی یافته و سلامت شهرنشینان شهر بخصوص کودکان و پیران را بیشتر تهدید می کند.

شکار چیست؟ شکارچی کیست؟

انسانهایی که گم شدن در سرزمین های بکر و دور از تمدن را تجربه کرده اند پی به این غریزه فطری برده اند و جهت تهیه غذا چه بسات دست به شکار و صید حیوانات و پرندگان زده اند. شکار تاریخ دیرینه دارد که این امر در خاندانهای حکومت گران خراسان جایگا ویژه ای داشت. اما، بخشی که در جوامع مترقی و حافظت محیط زیست و جوامع دوستانان حیات وحش همیشه وجود دارد، پذیرش شکار با مجوز و یا رد امر شکار می باشد. به هر حال

شکارچی فردی است که آموزشهای لازم در قدم اول در حفظ طبیعت و تیر اندازی و کسب مهارت های لازم شکار را طی کرده و اقدام به شکار مجاز نموده و در فصل مناسب با خرید پروانه شکار، با جوانمردی و مروت و تلاش بسیاری جهت حفظ و نگهداری محیط زیست اقدام به شکار می نماید. ولی، در جوامع که قانون منع شکار نیست، زورمندان و اشراف زادگان که در حفظ نسل حیوانات سهیم نه بوده اند با تکنولوژی (تفنگ) پیشرفته بخاطر سرگرمی شان دست به شکار غیر مجاز می زنند.

پرندگان از ثروتهای طبیعی و ملی کشور به شمار می روند، تنها با توجه به نقش پرندگان در طبیعت است که می توان به ارزش و جودی و اهمیت واقعی پرندگان مهاجر و محلی منطقه پی برد. پرندگان در حقیقت نقش حرارت سنج زیست محیطی را برای ما و طبیعت ایفا می کنند. سلامت شادابی، و تحرک پرندگان در فضای آبی آسمانها تا حد زیادی بیان گر سلامت و تمیزی آب و هوا کیفیت زمین های حاصل خیز، و فراوان شدن منابع طبیعی است.

قانونی بیگانه گان در ولایت فرا و هرات سمت شمال کشور به عنوان عامل اصلی نابودی بسیاری از گونه ها در سراسر افغانستان شناخته می شود. افزون بر قانون شکنی، شکار غیر قانونی می تواند تهدیدی برای تنوع زیستی و حتی عامل انقراض گونه ها حیات وحش و پرندگان باشد. به مخاطره افتادن سلامت پرندگان می تواند نشانگر مشکلات زیست محیطی باشد که همه ما باید آنها را جدی بگیریم و برای حل آنها تلاش کنیم. پرندگان در زمره مهم ترین عوامل کنترل کننده آفات نباتی قرار دارند، آفات نباتی یکی از غذای های آنها به شمار می رود. از نبود پرندگان در محل جمعیت ملخ ها به طور بی رویه افزایش می یابد و ملخ ها برای تامین غذای به طور دسته ای به مزارع کشاورزی حمله ور می شوند و مزارع را از بین می برند. این تخریب حاصل مزارع برهم زدگی تنوع زیستی و تعادل اکوسیستم است. توسط فعالیت های انسانی تخریب محل زیستگاه پرندگان خانه سازی یا تبدیل زیستگاه به زمین زراعتی زیستگاه ها آسیب می بیند، یا به کلی نابود می شود. تخریب زیستگاه ها کماکان یکی از مهمترین دلایل کاهش گونه های پرندگان است، حفظ زیستگاه پرندگان مهاجر برای ادامه حیات و سلامت گونه های پرندگان مهاجر بسیار مهم است.

همچنین زیبایی و گونه گونی پرندگان گستره تنوع زیستی را غنی تر می سازد و نقشی که در زنجیره و در تعادل اکولوژیکی دارند می بایست مورد حفاظت و حمایت قرار گیرند، و از شکار بی رویه ظالمانه آنها جداً اداره های حفاظت محیط زیست مسولیت پذیری نماید و پرندگان بن مایه بسیاری نمادهای تریخی کشور ها را فراهم آورده است. بنابراین حفاظت اشیانه های زیستگاه پرندگان برای ادامه حیات و سلامت گونه های پرندگان محلی و مهاجر بسیار مهم است .

سياه سيله (پور) میش مرغ، این دو پرندۀ از جمله پرندگان نادر و با ارزش حیات بومی غرب کشور ما افغانستان است که با تاسف این دو پرندۀ نادر از طرف اداره ی مسوول مورد حمایت و حفاظت قرار نگرفته اند. متأسفانه علاقه شیخ های عرب اقدام به زنده گیری این دو جانور از طرف شکارچیان حرفه ای از سوی عرب ها دستور شکار به آنها داده می شود و شکارچیان حرفه ای این دو مرغ نادر را به و سیله چال (تله) مخصوص دام گیری مرغان وحشی در دشت های غرب کشور شکار می شوند.

پرندگان به دلیل ارزش زیست محیطی و نقشی که در زنجیره حیات و در تعادل اکولوژیکی دارند می بایست مورد حفاظت و حمایت قرار گیرند. موجودیت پرندگان در طبیعت به علت قرار گرفتن در راس هرم غذایی با کنترل جوندگان و خزندگان از وارد شدن خسارات جدی به اکوسیستم ها جلوگیری می کنند. از طرفی بعضی از پرندگان نیز کنترل آفات گیاهی و وحشرت مضر را از بین میبرند بعضی از پرندگان نیز با لاشه خورای باعث پاکسازی محیط زیست می شوند و در جلوگیری از انتشار عوامل بیماری زا در محیط زیست نقش مهمی ایفا می کنند.

حفاظت از حیات و حش . محافظت از حیات و حش به منظور تضمین آینده ، آن نانیکه در معرض خطر انقراض هستند ، و وظیفه تمام مردم جهان است. برای حفظ گونه های در حال نابودی باید روش زند گیمان را عوض کنیم و در عمل به محافظت و حمایت از حیات و حش بپیر دازیم . در واقع حیات وحشی ارزش وکار کرد مهمی در پایداری اکوسیستم و چرخه های مواد انرژی دارند. گوشت خوار و بویژه گربه های وحشی به دلیل قرارگرفتن در راس حرام غذایی نشاندهنده سلامتی یک زیسگاه بوده واز این رو از رده های مهم جانوری به حساب می آیند. گوشت خواران نقش بسیار مهمی در برقراری تعادل جمیعت و سایر گونه های جانوران دارند. حیوانات غیر اهلی ویا وحشی مانند انواع ، پلنگ ، خرس ، گرگ، روباه ، شغال، عقاب از جمله حیوانات وحشی گوشت خوار محسوب می شوند. لاشه خوار نقش مهمی را در پاکسازی طبیعت و جلوگیری از انتشار بیماری ها و آلودگی ها برعهده دارند. حیات وحش مانند موش ها وندک سنجاب شغر درانتشار دانه ما میوه در طبیعت و زیر و ورکردن خاک، بخصوص خرگوش، وندگ، روباه نقش مهمی دارد، سنجاب، موش ها، در بعضی دانه ها و میوه ها را برای خوراک زمستان در زمین پنهان می کنند ولی از اینکه دوباره آنها را نمی توانند پیدا کنند.

حیوانات وحش مانند سایر جانوران سهم بسزایی در زندگی مشترک ما دارند و به عنوان میراث بشیری در طول قرنه ها به ما رسیده اند. به همین دلیل در همکاری اداره ملی حفاظت محیط زیست برخورد وظیفه می دانیم تا قبل از هر چیز و به هر طریق و شیوه ممکن است افکار عمومی را نسبت به ارزش های گونه های پرندگان از شکار بی رویه آگاه سازیم. لازم است که کودکان ، دانش آموز ، دانشجویان زنان مردان و ... همگی می توانند نقش موثر و منحصر به فرد در کمپین حفاظت از گونه ها پرندگان ایفا نمایند. ما میان مداخلات خود را به حداقل برسانیم و مسیر های مهاجرتی و زیستگاه های پرندگان را تخریب نکنیم ، دیگر نیازی به مداخلات دلسوزانه و خیر خواهانه نیست.

وظیفه کارمندان حفاظت محیط زیست و انجمن های مردمی نواحی است با افزایش سطح آگاه دهی عمومی و فرهنگ سازی مناسب از طریق رسانه ها رادیویی های محلی ، تلویزیون محلی و ملا امان مساجد صورت گیرد و حساسیت ضروری در بین اقشار مختلف جامعه نسبت به نابودی حیات وحش و انقراض حیوانات نادر ایجاد گردد. وجود این آهوهان در طبیعت کشور ما گواه بی طبیعت اکولوژیکی و شادابی طبیعت زیبای افغانستان است و هم این آهوهان سرمایه ملی مردم این سرزمین زیبا است.

آهوه ها شامل گونه های زیادی از بز کوهی ، قوچ کوهی (قوچقار) یا نام علمی آن آهوی مارکوپولو هستند که آهوه ها بنام حیوان وحشی چابک با حرکت های چست خیز شناخته شده است. آهوه ها می توانند ناگهان از خطر سرعت خود را به 97 کیلومتر یا 60 کیلومتر در ساعت برسانند و یا هنگام دویدن سرعت خود را در 48 کیلومتر در ساعت نگه می دارند. آهوه ها بیشتر در مرغزارها کوهی و صحرا ها دیده می شود. این حیوان وحشی بیشتر به صورت گله ای زندگی می کنند و غذای خود را از گیاهان خوش خوار نرم و لطیف سبز و برگ درختان و نوک بته ها جوان تغذیه می کنند.

آهوی قوچقار (مارکوپول) این حیوان نادر و کمیاب مخصوص در ناحیه واخان است و این حیوان چند هزار سال اطباع در وادی واخان گواه ی آن گنجینه باختری یکی از بزرگترین گنج طلای جهان است که در دهه هشتاد میلادی در کشور ما افغانستان کشف شد. قدمت این آثار تاریخی به دوهزار سال قبل یعنی پادشاهی باختر برمی گردد.

در طی این 35 سال گذشت که امنیت افغانستان با برجا نبوده سرمایه های ملی و میراث فرهنگی کشور ما با همکاری افراد بلند پایه دولت حیوانات وحشی و پرندگان شکار بی رحمانه و چپاول می شونده و به کشور های بی گانه برده اند و تاکنون موافقت دولت برای خارجی ها که شکار حیوانات می روند ادامه دارد. در حقیقت پرندگان، حیوانات وحشی در مجموع میراث طبیعی یک کشور ما می باشند و از محیط زیست سالم کشور ما نمایندگی می کند و نباید به شکل بی رحمانه توسط عرب ها و سایر کشور ها از بین برود بلکه تمام ارگان های دولت بخصوص اداره حفاظت محیط زیست باید برای حفاظت از پرندگان و حیوانات وحشی باید بطور جدی تلاش لازم را به کار گیرد نه اینکه برای نا بودی و انقراض آنها به عرب ها و دیگر خارجی ها همکاری کند. آهوی مارکوپول از بی نظیر ترین سرمایه های طبیعت کشور ما است و حفظ محیط زیست گونه های حیات وحشی که به نوعی به حفظ گیاهان منطقه کمک می کند.

سیستم چرای عنعنوی مفرط و غیر علمی در واحد های چراگاهی افغانستان

چرا مفرط از جمله عوامل تهدید کنند اکوسیستم کوهستانی است و پیامد آن آمدن برف کوچی ، فرسایش خاک و سیلاب ها ویرانگر رانش که ما هم امسال شاهد آن در شمال کشور ما بوده ایم. و این نوع چرا عنعنوی مفرط و غیر علمی در واحد های چراگاه های افغانستان از طرف چارواداران از عدم بی مسولیت ارگانهای مسول دولت در طبیعت سرسبز زیبای کشور ما معمول بوده که باعث لکد مالی و خاک آلود بعضی چراگاه ها

کشور شده است. چوپان برای جلوگیری از چرای مفرط و حذف کامل پوشش گیاهی و خاک باید تعداد حیوان متناسب با ظرفیت چرای چرگاه باشد که این تعداد نسبت به هر محل چرگاه فرق می کند. چرای زود رس آن است که وقتی هنوز در ابتدای فصل بهار و آخیر زمستان، علوف قابل استفاده برای چاروا وجود ندارد و تقریباً هیچ یک از گیاهان علفی گل نداده اند، چارواها را چوپانان وارد چرگاه می کنند. به سبب که خاک کوهستان هنوز هم زمین چرگاه خیس است و ورود چارواها سبب کوبیده شدن علف و جوانه علفزار و از بین رفتن آن می شود. و امکان رشد و نمو گیاه را برای سال آینده را صدمه می زند و موجب اصلی تخریب منابع طبیعی می شود.

هر علفزار یا جنگلزار باید توجه به وضع علف موجود و نحوه تغذیه و عادت حیوان نسبت به نوع آن باید چوپان تصمیم گیرد، عقیده کارشناسان محیط زیست بر آن است که چرا مفرط گله بزها در جنگل و بته زار و پس از مدت به کلی از طرف چوپانها ممنوع شود تا از گزند گله بز قسمت نوجست های درختان جلوگیری به عمل آید. چنانچه اگر چوپان در این کار پا را از حد اعتدال فراتر بگذارد، ممکن است در وضعیت جنگل بته زار مشکلات زیادی مانند از بین رفتن نهالی های جدید بته ها به وجود آید. چوپانان باید همیشه مراقب چاروای خود باشند و نگذارند حیوانات شان در محلات سرایشی که خاک در معرض ریزش است رفت آمد کند.

ورود حیوانات به محلات شبیبی دار خراشیده

از پوشش گیاهی ممنوع است. چوپان برای جلوگیری از چرای مفرط و حذف کامل پوشش گیاهی و خاک باید تعداد حیوان متناسب با ظرفیت چرای چرگاه باشد که این تعداد نسبت به هر محل چرگاه فرق می کند. امروزه در کشورهای پیشرفته برای نگهداری و تغذیه بز محل های مخصوص تدارک دیده اند و به این ترتیب محیط زیست را از کزند های احتمالی این حیوان زیان آور محافظت می کنند.

پوشش گیاهی یکی از بخشی از عوامل عموده اکوسیستم کوهستانی به حساب می رود. اگر بی احتیاطی در بخشی از عوامل اکوسیستم کوهستانی به اثر در چرای گله بز صورت گیرد. به دلیل شکل فیزیکی و اکولوژی این مناطق کوهستانی آسیب پذیر محسوب می شوند و جود شیب و قله ها و دره ها و یا لها، وضعیت پیچیده ای را در این محیط بوجود می آورد. ترمیم پوشش گیاهی تخریب شده در شیب های تند مشکل است و سالیان طولانی را در بر می گیرد. سرسبزی و خرمی دشت و یا خشک شدن و تفیدن دشت ها به لطف و مرحمت کوه ها بستگی دارد و بطوریکه با کم شدن بارندگی برف در کوه ها باعث خشکسالی می شود و بی آبی دشت ها را نابود می کند. در اثر چرای بی رویه تنوع حیات وحشی، گیاهان دچار مشکلات بیشتر می شود و با انقراض روبرو خواهد شد.

برای کمک این مطلب قوانین برای حمایت از حیات پوشش گیاهی باید تصویب به اجرا در آید تا گیاهان و جانوران بتوانند دوباره زندگی خود را بازیابند. چرای بی رویه دام ها یک از دلایل سرزمین های تخریب شده ای کاهش پوشش گیاهی می باشد. و این نوع چرای بی مسولیت طبیعت سرسبز زیبای کشور ما را لکد مال و خاک آلوده

چراگاه های کوهی

اند.

و دشتی افغانستان بعثت چرای بی رویه چوپانان از بی مسولیت آنها موجب تخریب بیش از حد با بحرانی عمیق مواجه شده اند و ادامه ی این روند کشور ما را با مشکلات بسیار مانند آمدن برف کوچ ها روا ناب بارانها های موسومی سرازیر شدن سیل های مخربه و کم آبی , طوفان شن های روان و پیامد آن الوده گی بصری محیط زیست در بعضی محلات و خشکسالی پی در پی در سرتاسر افغانستان روبه رو کرده است.

در اثر چرای بی رویه تنوع حیات وحشی , گیاهان دچار مشکلات بیشتر می شود و با انقراض رو بر خوا هد شد. برای کمک این مطلب قوانین برای حمایت از حیات پوشش گیاهی باید تصویب به اجرا در اید تا گیاهان و جانوران بتوانند دوباره زندگی خود را بازیابند.

چرای بی رویه دام ها یک از دلایل سرزمین های تخریب شده ای کاهش پوشش گیاهی می باشد. و این نوع چرای بی مسولیت طبیعت سرسبز زیبای کشور ما را لکد مال و خاک آلو کرده اند. ترمیم پوشش گیاهی تخریب شده در شیب ها ی تند تپه ها و دامنه کوه ها مشکل و تقریبا غیر ممکن است. رعایت فصل چرا و آماده گی چراگاه جهت استفاده از چرا گاه ها لااقل یک ماه بعد از آب شدن برف ها ویا از اولین بارنده گی در منطقه تا موقع ای که گیاهان به ارتفاع 12 سانتی نرسیده اند چرا غیر علمی و غلط است.

احداث جاده غیر اصولی در دامنه کوهها آسیب به جزء های اکوسیستم کوهستانی

ایجاد سرک های موثر رو در محیط کوهستانی بافت محیط را خراب می کند و بخصوص در ایام موسم بارندگی باعث لغزش توده های خاک و زخمی بر سیمای زیبای کوهستان و هم آسیب به جزء های اکوسیستم کوهستانی و اراد می کند. کارشناسان محیط زیست می گویند احداث سرک ها غیر اصولی و غیر نیاز و خودسر موجب عدم

رشد و نمو بسیار از گونه گیاهان در منطقه می شود و در آینده به مرور زمان رفته و کم کم گونه گیاهان با کاهش روبه روی و جانوران از نبود پوشش گاهی منقرض می شوند و هم زیبایی طبیعت رنگ بویی تازه گی خود را از از نبود گیاهان دست می دهد و هدیه طبیعت برای آرامش حیات وحشی نسیم دل انگیز چون باد صبا که در طبیعت جریان دارد از سبب ساخت سرک بر هم می مزند.

البته ایجاد سرک در دامنه کوه ها از سخت ترین کار می باشد و معمولاً برای ایجاد راه موتر رو در دامنه ها را انجنیران می ببینند کاری که می خواهند انجام دهند منفعت آن چقدر است و ضرر آن چقدر است؟ در دنیا امروز بدون نظر و اجازه کار شناس محیط زیست از طبیعت هیچ ارگان استفاده کرده نمی تواند. برای احداث سرک در ابتدا ضرورت احداث سرک موتر رو برای سهولت انتقال فر آورد های زراعتی و باغ داری که دهات کوهستانی را با مرکز شهر ها و صل کند ، باید در نظر گرفته شود.

در احداث سرک پوشش گیاهی و در ختان اطراف حاشیه سرک را از بین نه برید، و هم در زمان سروی راه سازی سعی شود که احداث سرک موتر رو باعث برهم زدن آرامش محیط دهات نه شود و مسیر آن را طوری انتخاب شود که سرک کمتر از قلب دهات بگذرد. احداث سرک باید به گونه ای باشد که هم به سلامت و روان انسان کمک کند و هم به طبیعت صدمه نزند. طبیعت را خداوند برای انسان خلق کرده است تا از آن در کار استفاده کند نه اینکه هر کار غیر معقول یا غیر اصولی که خوست با این طبیعت بکند و آن را با عمل زشت غیر اصولی خود نابود کند.

محیط زیست به معنای قسمتی از خاک و آب و هواست که محیط زیست زیستگاه موجودات زنده یعنی انسان و حیوان و گیاه است. ما باید در احداث سرک در فکر نگهداری گونه های مختلف گیاهی و درختان و حیات وحشی و پرندگان بود، سعی و کوشش کرد انسان هم باید در زمان احداث سرک در محل از بابت رفت رو موتر راحت باشد.

منع ساخت خانه های رهایی در کنار کول ها یا تالاب ها

استقرار پروژه های عمرانی در حاشیه جهیل بدون مطالعه و ارزیابی متخصص محیط زیست معمولاً آسیب خسارات زیاد را به پیکر طبیعت جهیل ها وارد می کند و از آن جمله ایجاد قشلاق یا قریه ، احداث جاده ها و پارکینگ وسایط در حاشیه جهیل ها بند امیر از جمله شاخص تهدیدات زیست محیطی است . اگر جلو خود سری اعمار این پروژه ها به زودی از طرف دولت گرفته نه شود خسارات زیادی را به پیکر طبیعت این جهیل وارد خواهد کرد .

جهیل ها که مهد جای گاه دگر گونی زیستی یاد می شود که با فراهم ساختن آب و قابلیت زاد آوری رول مهم در دوام زیست گونه های بی شمار گیاهان و جانوران و بخصوص حیوانات وحشی (بز کوهی ، قوچ کوهی ، پلنگ و غیره) ایفا می کنند.

این جهیل ها روزانه یک مقدار زیاد حرارت هوا را جذب کرده و در اثنای شب آن را دوباره آزاد می کند و بدین صورت از شدت گرمی روز و سردی شب تا حدود کاسته و امکانات زندگی را برای نباتات و حیوانات در محیط اطراف خود مساعد می سازد.

جهیل ها یا تالاب ها نیز پنا گاه برای تولید نسل پرند گان می باشد و هم محیط را از لوده گی پاک می سازند و هم کوه ها را بارور از جنگل و بته های جنگلی می سازد. هستی جنگل ها از بروز سیلاب ها و برف کوچ ها جلوگیری می کند و هم در تعدیل و لطیف ساختن هوای یک منطقه رول عمده دارد.

این بندهای طبیعی و مصنوعی باعث تقویه آب های زیرزمینی می شود و اهمیت دیگر این بندها این است در سرسبزی محل و هم در آب هوای محل و هم در بوجود آوردن رطوبت محل موثریت خاص خود را دارند. جهیل ها هم در معتدل کردن هوای منطقه خود نقش اساسی دارند.

تبدیل کردن اراضی مراتع با کشت به صلاح نیست که متاسفانه هنوز در برخی از نقاط شمال شرق کشور حتی شیب های 45 درجه شخم زدن آن با روش های سنتی شخم و در جهت شیب مشاهده شده است و با هر بارش اندک ، خاک به راحتی در معرض فرسایش قرار گرفته است. شیب های بیشتر از 20 درجه برای کشت غلات نامناسب تشخیص داده شده است و خطر تخریب اراض را به دنبال دارند.

کسانی که به محیط زیست آسیب می رسانند، فقط منافع کوچک و شخصی خود را می بینند، اما متخصصین محیط زیست

منافع عام و همگانی و بزرگ انسان ها را می بینند. هم انسان ها بر محیط زیست تاثیر می گذارند و هم محیط زیست بر انسان ها. اما مشکل اساسی در این است که محیط زیست یک طرفه تنها بخشنده است و انسان یک طرفه تنها آسیب رسان و مضر و سیله نابودی آن است. سبز هموار جهیل بند امیر توسط اشخاص غاصب به طور غیر قانونی و آگاه هانه قطع در ختان اطراف جهیل ها توسط این غاصبان قطع و به کلی تخریب گردیده است و ساحات فضای سبز آن تبدیل به زمین کشت زار و هم بعضی دامنه های سبز آن به مناطق رهاشی و قشلاق تبدیل گردیده است. جهیل های بند امیر میلیون سال پیش به اثر واقعه ای شگفت انگیز طبیعی درمقابل جریان آب سد گردیده است. جهیل های بند امیر یکی از جاذبه های طبیعی در افغانستان هستند و جاذبه های آن از جمله مرآت طبیعی جهان قرار دارد, آب لاجوردی آن در هیچ کجای دنیا نیست

ساحات ملکیت کول حشمت خان از طرف مردم غصب و خانه های کلی خود سر آباد شده است و منابع نباتی کول حشمت خان به اثر چرای خود سرانه تخریب شده است. کول حشمت خان که در جنوب شهر کابل واقع است ساحه این کول از نگاه ای اکوتوریسم گردش طبیعت مناسب ترین محل است. وظیفه اداره ملی محیط زیست در حفاظت و نگهداشت این کول چه توسط قانون و چه از نگاه وظیفه انسانی توجه نمایند. با طرح جامع حفاظت گردشگری به یکی از زیبا ترین مناطق طبیعت گردی کشور ما احیاء و باز سازی نمود و محیطی آن آرام و دل انگیز را برای قصه کنندگان جمعت کابل پدیدار کرد.

فاجه زیست محیطی تالاب های هامون هلمند بعد از ایجاد چهار مخزن غیر قانونی در داخل خاک خود ایران به انحراف بیشتر آب از ذخیر طبیعی آن و استفاده بی رویه آب هامون هلمند در آبیاری مزارع کشت گندم ، برنج و باد مجان (کوجه فرهنگی) از مهمترین عوامل کاهش آب تالاب هامون هلمند محسوب می شوند و بعضی آنها منجر به خشک شدن گردید است. هامون هلمند اثرات مثبت طبیعی خود را از دست داده است و اولین تهدید آن به منابع آبی یخچالهای دائمی هندوکش مرکزی کوه بابا با عث ذوب سریع آنها شده است که این یخچالها منبع بزرگ آبی افغانستان به حساب می آید. ذوب سریع یخچالها طبیعی در فصل گرما و با عث تشدید طغیان دریا های هلمند ، خاشرود ، هاروت بطور موقت و آمدن سیلاب ها می شود و پیامد آن فرسایش خاک و خشک شدن چشمه سار ها و کمی آبی ، خشک سالی شده است . خشک سالی به کشاورزی و پوشش گیاهی کوهستان ما به شدت آسیب می رساند و در نتیجه آن انسانها و حیوانات در مرز گرسنگی و مرگ قرار می گیرند. خشکسالی یکی از پلایای طبیعی می باشد که خسارات زیادی به زندگی انسان و اکوسیستم های طبیعی وارد می آورد و بعنوان یک نا خوشایند اقلیم ، یکی از خراب کننده ترین پدیده های آب و هوای محسوب می گردد.

یگانه راه حل

جلوگیری خشکسالی پی در پی ساخت بند های آبی در بالای دریا ها است که اثرات مثبت طبیعی آن روزانه یک مقدار زیاد حرارت هوا را جذب کرده و در اثنای شب آن را دوباره آزاد می کند و با عث باروری کوه ها از پوشش گیاهی اطراف بند ها می شود و هم از جلوگیری سیلاب ها موسمی منطقه خواهد شد.

برنامه احیای گیاهان محیط زیستی

با افزایش جمعیت در مناطق کوهستانی نیازمندی های مردم روستا به استفاده بی رویه از منابع طبیعی هم بیشتر شده است. روستا نشینان برای نیازمندی معشیت خود به کشت للمی در دامنه های شیب دار ، به چاروا داری و جمع آوری هیزم برای مواد سوخت از کوه ها می پردازند. مردم روستاها بدون برنامه درستی برای جلوگیری از برهنه شدن کامل گیاهان در این مناطق گونه از گیاهان مورد مورد استفاد چاروا ، هیزم مواد سوخت قرار می دهند .

چاروا ی خود را بر علاوه از اینکه در چمنزار کوهستان حدود شش تا هشت ماه می چرانند و برای تغذیه چاروا های در تابستان علوفه تهیه و در طول زمستان و آخر عقرب تا هفته هایی از اول بهار هم به طور دائمی چاروا ی شان را در طبیله ها می مانند و از علوف ای که در تابستان انبار شده برای تغذیه آنها استفاده می کنند.

روستایان

زمستانهای سرد را استفاد از انبهار های بزرگی گونه هیزم ها به سر می برند و هم کشت غیر حرفه ای للمی را در شیب ها انجام می دهند. این عوامل رستایان آسیب جدی به پوشش گیاهی کوه ها رسانده است.

مناطق کوهستانی را از پوشش گیاهی تقریباً برهن کرده و این وضعیت در کوه ها در کل، باعث شده که آب باران هم در زمین های نا هموار جذب نشود و حتی برف های سنگین هم در زمستان ها به دلیل پاک شدن کوهها از گیهان، بر روی زمین های نا هموار گیر نکند. پیامد های ناگواری از قبیل سلاب ها ، برف کوچ ها ، رانش توده های گل ، لغزش سنگ و ترکش زمین را در پی داشته است. کارشناسان حفاظت محیط زیست می گویند آسیبی که از طرف مردم رستا نشین به مناطق کوهستانی وارد می شود ، اگر جدی از طرف مسئولین حفاظت محیط زیست از تخریب بیش از حد این گیاهان گرفته نشود اثرات مخروبی را روی سطح زمین از اثر سرازیر شدن سیلاب می گذارد و نبود اماکن مرطوب به روند بیابان شویی روبه توسعه در مناطق گرمسیر می آید.

سیل در جا هایی جاری می شود که زمین لخت شده از پوشش گیاهی و هم شیب زمین زیاد باشد، زیرا آب فرصت کافی برای نفوذ در خاک برهنه از پوشش گیاهی راه نمی یابد و در نتیجه به سرعت جاری می شود و آب هر قدر به سمت پایین تر پیش می رود ، سرعت و حجم آن در زمین شیب افزایش یافته و قدرت آن در پهنه ای زمین آرام تر می شود. راه های پیش گیری سیلاب، رانش و ترکش زمین از نگاه کارشناسان حفاظت محیط زیست پیچدگی های آن قابل بررسی و مطالعه بوده و می توان در جهت مهار و کاهش خسارات راه حل های پیش از وقوع آن را جستجو کرد. کارشناسان حفاظت محیط زیست به این باور اند که تشویق مردم روستا در جهت حفاظت از طبیعت می تواند معیشت و ادامه امکان زیست انسان را تامین کند. حفاظت از منابع طبیعی با اقتصاد مردم سخت کره خورده است، گیاهان جزء اساسی منابع طبیعی تجدید شونده محیط زیست بوده و نقش مهمی در حفظ خاک و تنظیم چرخه آب در طبیعت، زیست و بقای حیات وحش ، تامین بخش قابل توجهی از علوفه مورد نیاز چاروا اهلی ، حفظ تعادل محیط زندگی و ترمیم معیشت و ادامه امکان زیست انسان را دارند.

برنامه ریزی

احیای پوشش گیاهی از گیاهان محیط زیستی در مناطق خراشیده از پوشش گیاهی در جهت جلوگیری از فرسایش خاک زمین لخت شده از پوشش گیاهی از طرف ارگان های مسنول دولت و سازمانها غیر دولتی در نقاط آبخیز دار باعث حفاظت خاک و افزایش نفوذ پذیری آب در خاک و در نتیجه کاهش پتانسیل سیل خیز در منطقه و هم یکی راه های مبارزه به پیش گیری عوامل مخرب طبیعت همین تقویت پوشش گیاهی گیاهان محیط زیستی بومی است . و بدین شیوه می توان حفاظت اکوسیستم ها را در منطقه نمود، حفاظت از اکوسیستم ها حفاظت از فرسایش خاک است.

اولیت هایی که دولت و سازمانها غیر دولتی در برنامه احیا علفزار و جنگل ها دارندند قبیل از هر چیز حفاظت از طبیعت و در بار نخست فرهنگ سازی برای مشارکت مردم نواحی و دهات در حفظ ساحات سبز و احیای پوشش گیاهی بخصوص گیاهان بومی نباتات بومی جنگلات پسته ، جلغوزه ، زیتون ، بادام چارمغز ؛ عرعر بید سفیدار باعث افزایش کیفیت محیط زیست می شود و هم شادابی محلات نواحی دهات کمک در عرصه زراعت ، باغداری و جارو اداری است که در آن اقتصاد و معیشت مردم نواحی دهات

هم تامین می شود. — گیاه سیج گیاه چندین

ساله و یک غلف کوتاه عمر زیست بومی مناطق الپنی است و نام علمی آن سالور است که یکی از عوامل پدید آمدن آب و هوای کوناگون در عرضه منطقه می باشد. این گیاه ریشه ضخیم گوشتی مانند کچالو دارد از ریشه آن داری مواد جسیپناک است و سرش گاه بی از آن گرفت می شود. تکثیر سیج بعد از پخته شدن تخم های آن به زمین می افتد رویش خود رو دارد. سیج سبز بسیار لذیذ و پر کیفیت برای خوراک مردم روستا در ایام بهار می باشد و برگ های آن غنی از ویتامین ها و منرالها می باشد. برگ های آن بعد از برآمدن از خاک پختن و خوردن بکار می رود.

— آرس گونه ای از سرو کوهی است که نام علمی اورسا است در مناطق کوهستان می روید. این درختچه سرو در برابر ناملایمات طبیعی بسیار مقاوم است. درختچه سرو کوهی باعث سرد شدن منطقه و ماندگاری این یخچالها طبیعی می شوند. مردم محلی با اسمی متعددی از جمله ارچه و یا آرچا به را بخوبی می شناسند. سرو کوهی را می توان از طریق کاشت تخم و قلمه گیری از پایه بلند یال اویزان آن تکثیر کرد.

گیاه الهو (واش) گیاه چند ساله خود رو مناطق کوهستان است و برای علوف چاروا مورد استفاده است. این ابتداد سبز است و پس از رسیدن زرد میشود و جدا از دیگر گیاهان بشگل انبوه خود رو می روید. تکثیر آن به وسیله تخم در خاک نرم کوهی ممکن است. بته گیاه الهوی باعث سرد شدن منطقه می شود و داری ارزش چرا حیات وحش و گونه ای مناسبی برای حفظ خاک است.

الهو زردشده است

گیاه الهو سبز

رواش گیاه علفی از جمله گیاه های فصل خنک است و درجه حرارت پایین را تحمل می کند. رواش در مناطق پر برف و باران در خاک های نرم و حاصلخیز بهتر رشد می کند. مهم ترین محل های رشد نمو ریواس دامنه کوه های در فصل بهار می باشد. نحوه تکثیر رواش بوسیله کشت بذر و ریشه صورت می گیرد.

گون گیاهی است چندین ساله که ارتفاع آن تا 75 سانتی متر می رسد. این گیاه دو نوع خاردا و غلفی است در برابر خشکی مقاوم و در خاک نمیه شور به خوبی رشد می کند و وداری بوی تند است و حیوانات علف آنرا خورده نمی تواند. اما مردم روستا برای هیزم از گون استفاده می کنند. تکثیر گونه خار دار آن به وسیله ساقه های هوایی آن در فصل زمستان و بهار که سطح خاک مرطوب است تکثیر صورت می گیرد.

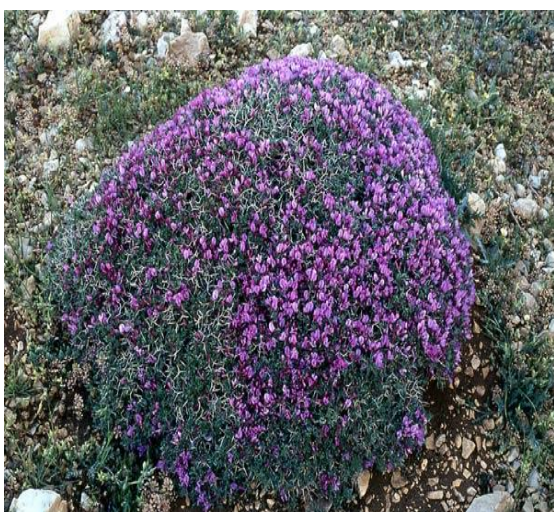
گون غلفی

گون خاردار

گیاه اسپرس کوهی گیاه چندساله است و در کوهستان می روید که دارای ارزش از گونه های مناسب برای حفظ خاک و چرای حیات وحش است. اسپرس در مناطق سر سیری بع علت مقاومت گیاهچه آن به سرما در اراض خشک و نسبتاً سبک به خوبی رشد می کند. چاروار را برای در مرحله تولید جوانه گل و تا رسیدن قد بته به ارتفاع 20 متری رها چاروارا درمحل اجازه است. بخاطریکه بدون در نظر گرفتن ای اصول چرای چاروا به قدرت رشد بعدی گیاه لطمه وارد می نمایند. تکثیر گیاه اسپرس کوهی به وسیله تجم در فصل بهار در جاک مرطوب صورت می یابد.

گیاه اسپرس علفی

گیاه اسپرس

———— گیاه چمن (گراس) برخی یک ساله است و برخی چندساله می باشد. گیاه چمن گیاهی مقاوم در برابر رطوبت و گونه های نرم تیز نقرهای و زرد گرم وجود دارد. چمن بیشترین نقش را در تصفیه هوا و کاهش آلودگی هوا را در محیطهای شهری بر عهده دارد. چمن مقاوم در مقابل سردی زمستان اند اما اغلب گونه های آنها در تابستان های گرم ضعیف شده و از بین می روند.

———— چمن فستوکا تنوع زیادی از لحاظ اندازه دارند. رنگ آنها زیباست و مقاوم به سرما است و به وسیله بذر ریزوم تکثیر می شوند و از مصرف ترین چمنها می باشند. چمن فستوکا بیشتر در نقاط مرطوب کاشت می شود.

———— گیاهی علف چمن گیاه علفی باریک برگ است که کاشت چمن در دامنه می تواند باعث پایداری خاک از فرسایش شود. گیاه در ایام بارش ها شدید در شیبی ها یا تندی ها در جهت کاهش خسارات سیلاب نیز موثر می باشد. ریشه دوانی خوب انعطاف پذیری گیاه در مقابل فشار روناب ها و سیلاب ، رشد مجدد و سریع گیاه بعد از وقوع روناب و سیلاب از جمله ویژگی های مناسب انواع این گیاه می باشد.

یگانه راه مبارزه به فرسایش خاک در دامنه ها شیب دار و خراشیده شده کاشت گیاهان چند ساله مانند گونه های چمن ، الهو ، گون ، سرو کوهی ، رشقه ، رو اش ، هنگ ، شرین بویه اسفندانه و ارزن است.

ویکی پدیا

استفاده از اتلس افغانستان

از مواد محیط زیست سویدن